

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 22.06.2020
Deres ref.:
Vår ref.: 2020/5817 MARIAKNA

Krevende økonomisk situasjon ved Kulturhistorisk museum

Kulturhistorisk museum (KHM) hadde i 2019 totalt 720 000 besøkende ved de to museene, hvorav 570 000 ved Vikingskipshuset. KHM har en stor andel av sine inntekter fra publikumsaktivitet. Med begrenset grad av statlig finansiering til driften er museet således et mønstereksempel på framtidsrettet museumsdrift, helt i tråd med regjeringens museumspolitikk.

Kunnskapsdepartementet har gjennom målformuleringene for det nye Vikingtidsmuseet som nå reises på Bygdøy, uttrykt store forventinger både til KHM/Universitetet i Oslo (UiO) som forvalter av samlingene og med tanke på publikumsappell. Samtidig har Kunnskapsdepartementet stilt store krav til UiO og KHM om egenfinansiering av både de nye utstillingene og ivaretagelse av samlingenes sikkerhet i det nye Vikingtidsmuseet. Departementet forutsetter at UiO ikke skal få økt rammebevilgning på grunn av det nye museumsbygget, hvilket legger press på universitetet og KHM for å utvikle en bærekraftig driftsmodell for det nye museet. Høye besøkstall er en nøkkel i en slik sammenheng.

Kompensasjon for bortfall av billettinntekter

Vi er svært glad for at oppstartsbevilgningen er kommet på plass, og har møtt ansvaret offensivt gjennom å planlegge attraktive utstillinger som sikrer en bærekraftig økonomi. UiO har likevel signalisert behov for kompensasjon for bortfall av billettinntekter i de årene Vikingskipshuset er stengt, før det nye Vikingtidsmuseet åpner. I denne perioden vil ikke den eksterne inntjeningen dekke lønn og drift for KHM, og heller ikke gi det overskuddet som er påkrevd for å utvikle de nye utstillingene. Dette utgjør 35 millioner pr år; totalt 140 millioner kr., dersom museet må holde stengt i fire år (2022-2025; foreløpig signalisert stenging pr okt. 2021 fra Statsbygg). Saken har blitt diskutert med Kunnskapsdepartementet over flere år, men en konklusjon er blitt stadig utsatt i påvente av oppstartbevilgningen. Når bevilgningen nå har kommet må utfordringen diskuteres og løses.

Vi registrerer at det er noe ulik praksis for å gi slik kompensasjon, blant annet fikk Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design billettinntektskompensasjon i byggeperioden, mens Universitetet i Bergen ikke fikk det da deres museum var stengt for oppussing. Vikingskipshuset er blant Norges mest besøkte museer. I så måte ligner Vikingskipshuset mer på Nasjonalmuseet enn andre universitetsmuseer. Når vi argumenterer for at en slik kompensasjon bør gis er det med tanke på størrelsen på inntektsbortfallet, og de konsekvenser det vil ha for UiO å dekke dette selv.

Rektor

Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 03
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Koronapandemien har gjort situasjonen mer kompleks

Gitt koronapandemien er situasjonen blitt mer kompleks. Som vi har vist i brev til Kunnskapsdepartementet (ref. 20/888-97) har pandemien gitt alvorlige økonomiske konsekvenser for KHM. Dette handler om publikumsinntekter (billetter og gavebutikk), men også om inntekter fra sponsorer og fond. Internasjonal turisme og cruiseanløp i hovedstaden utgjør 95 prosent av de besøkende i sommerhalvåret og omtrent 80 prosent på årsbasis. Tapte publikumsinntekter ved museene vil derfor være betydelige, og utgjør et vesentlig inntektstap over lang tid. Bortfall av inntekter fra billetter og museumsbutikkene vil i henhold til foreliggende prognose beløpe seg til minst 45 mill. kroner for inneværende år og 55 mill. kroner for 2021. Publikumsinntektene var en viktig forutsetning for finansiering av nye utstillinger i Vikingtidsmuseet. Grunnlaget for en avsetning på totalt 30 mil. kr. (2020-2021) fra publikumsinntektene som KHM's egeninvestering i nye utstillinger, har falt bort som følge av pandemien og iverksatte smittevernstiltak.

Små besparelser ved å holde stengt

Vi sparer lite på å holde stengt. Antall sesongansatte (midlertidige) er selvsagt kraftig redusert etter gjenåpning, men dette er det tatt høyde for i prognosen som ligger til grunn for tallene presentert over. Til grunn for prognosen har vi lagt et gjennomsnittlige besøkstall på 20 prosent i forhold til 2019. Dette kan vise seg å bli vel optimistisk (de første ukene har vist 5 prosent i forhold til 2019), men ble gjort med tanke på økt besøk fra norske turister (normalfordelingen i høysesong er 95 prosent internasjonale / 5 prosent nasjonale). Publikumsinntektene dekker delvis også faste kostnader som vakthold og strøm.

Inntekter fra sponsorer og fond

Den største inntektsposten i budsjettet for utstillingsproduksjon er derimot inntekter fra sponsorer og fond. KHM har derfor hatt en klar gjennomføringsplan for å innhente sponsor- og fondsmidler. Dette er nå i spill på grunn av usikre markeder og framtidsutsikter. Ved starten av 2020 hadde museet mottatt skriftlig aksept på 50 mill. kr. fra en sponsor og positive signaler for en bevilgning på 28,5 mill. kr. fra Sparebankstiftelsen. I tillegg forhandlet museet om en tredje sponsoravtale på 50 mill. kr. Samtlige sponsorer har gitt signaler om at samarbeidet må skrinlegges eller videreføres i sterkt reduserte eller betingede former. I dagens situasjon har man dermed et inntektsbortfall i manglende sponsorinntekter i størrelsesorden 80-130 mill. kr. Situasjonen for finansieringen av utstillinger i Vikingtidsmuseet anses dermed som svært kritisk.

KHM har en sårbar og konjunkturutsatt økonomi og er helt avhengig av økonomisk kompensasjon for inntektstapet for å kunne realisere forventningene til egenandel i utstillingsproduksjonen. Med et budsjett hvor over 50 prosent av utgiftene skal dekkes med eksterne inntekter, og museets forretningsdrift står for brorparten, har ikke museet lenger de nødvendige ressurser for ordinær drift eller investeringer i nye utstillinger. Langtidseffektene for det nye vikingtidsmuseet vil være at planlagt driftsmodell basert på høye publikumsinntekter vil undergraves.

Med hilsen

Svein Stølen
rektor

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Marianne Knarud
+4722855962, marianne.knarud@admin.uio.no